

Hogere veiligheidsdeskundige zoekt Arbeidshygiënist!

Wim van Alphen

Dat er aan arbeid gezondheidsrisico's kunnen vastzitten, weten we inmiddels. Maar waarom is er zoveel aandacht voor de korte termijn risico's? De lange termijn risico's zijn minder goed te detecteren en wellicht minder spannend voor de media. Maar is verbinding tussen deze twee niet harder nodig dan ooit? Daarom de titel van dit stuk als een contactadvertentie uit de krant. Want wie zoekt zal vinden...

[advertorial]

Overheid en bedrijfsleven besteden veel aandacht aan het terugdringen van ongevallen. Het ministerie van Sociale Zaken heeft het initiatief genomen voor verschillende voorlichtings- en stimuleringsprogramma's, inclusief subsidieregelingen. Ook managers binnen bedrijven zien het nut in van ongevallenpreventie.

Op zich is deze aandacht voor het vergroten van de veiligheid binnen organisaties en voor het voorkomen van ongevallen zeker niet slecht. Maar het effect is dat vrijwel alle 'arbo-aandacht' uitgaat naar de korte termijn effecten en dat lange termijn risico's op de lange baan worden geschoven. Een ernstige zaak; terwijl er elk jaar in Nederlandse bedrijven circa tachtig mensen door arbeidsongevallen om het leven komen, overlijden er enkele duizenden door de gevolgen op lange termijn van blootstelling aan gevaarlijke stoffen.

De macht van de grote getallen

Veel meer mensen hebben langdurig last van beroepsziekten en hun kwaliteit van leven neemt hier door aanzienlijk af. Te denken valt aan stoflongen, de schildersziekte of vormen van kanker na blootstelling aan bijvoorbeeld asbest.

De symptomen, ziekten en sterfgevallen treden vaak vele jaren na de feitelijke blootstelling op en vinden zeer diffuus en verspreid plaats. Dit soort gevallen blijven hierdoor vaak onzichtbaar, zijn soms ook niet meer duidelijk te herleiden naar bepaalde arbeidssituaties.

Een ongeval of incident waarbij veel slachtoffers tegelijk vallen, krijgt veel meer aandacht dan een veelvoud aan slachtoffers over langere tijd. Exemplarisch is de massale besmetting met de legionellabacterie in 1999 op de Westfriese Flora te Bovenkarspel. In relatief korte tijd kwamen 32 mensen om het leven. Dat incident heeft geleid tot extreem zware maatregelen voor het hele Nederlandse bedrijfsleven, terwijl de Legionellabacterie in de periode ervoor elk jaar in bedrijven en huishoudens een veelvoud aan slachtoffers had geëist zonder dat er maatregelen waren genomen.

Hetzelfde principe zien we in het verkeer; een busdrama met veel slachtoffers wordt qua risicoperceptie veel ernstiger gevonden dan een veelvoud aan slachtoffers gespreid over een aantal weken. Ons collectief geheugen is minder goed in optellen dan het in het onthouden van grote getallen.

Grote risico's en onnodige maatregelen

De lange termijneffecten van blootstelling aan gevaarlijke stoffen zijn vooral het terrein van de arbeidshygiëne. Door de grote aandacht voor effecten op de korte termijn is dit vakgebied echter een kwijnend bestaan gaan leiden.

De onduidelijke term 'arbeidshygiëne' is hier ook voor een deel debet aan. Het woord roept associaties op met schoonmaakbeheer. Daarnaast wordt de afkorting AH zelden direct herkend als 'arbeidshygiëne,' maar eerder als 'Albert Heijn,' 'Aha-Erlebnis' of 'aandeelhouder'!

Ook de beroepsvereniging - de Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne (NVVA) - ziet haar ledenaantal al enkele jaren teruglopen en maakt zich daar steeds meer zorgen over. Niet alleen met het oog op haar eigen voortbestaan, maar ook omdat zij daardoor op termijn haar missie niet goed kan verwezenlijken: het terugdringen van schadelijke gezondheidseffecten op langere termijn door bepaalde belastende factoren in het werk.

Door het teruglopen van het aantal arbeidshygiënisten, zijn er steeds minder goede adviseurs op dit gebied werkzaam. Andere professionals, zoals de veiligheidskundige, preventiemedewerker of arbocoördinator, nemen het werk voor een deel over maar zijn soms onvoldoende opgeleid. Het gevolg is een toenemend gebrek aan arbeidshygiënische deskundigheid. Grote risico's worden onvoldoende aangepakt of - omgekeerd - onnodige maatregelen worden genomen voor het indammen van kleine risico's.

De nieuwe REACH (Europese) verordening voor registratie, opslag en autorisatie van gevaarlijke stoffen zorgt voor een nieuwe vraag naar kennis. Met de komst hiervan zullen de veiligheidskundigen die werkzaam zijn in de petrochemische industrie, een grotere behoefte hebben aan bijscholing in het beoordelen van blootstellingsscenario's. Daardoor zal er nog meer arbeidshygiënische kennis nodig zijn.

Nieuw! Opleiding Arbeidshygiëne

Om die reden geeft PHOV voor het eerst in september 2012 de opleiding Arbeidshygiëne. PHOV, een Stichting die al meer dan veertig jaar onderwijs verzorgt op het gebied van de Hogere veiligheidskunde, maakt nu de verbinding met het vakgebied Arbeidshygiëne. PHOV is voortgekomen uit TNO Innovation for life, Haagse Hogeschool, Hogeschool Utrecht en Zuyd hogeschool. De PHOV is een stichting en heeft dus geen winstoogmerk. Begrijpelijk is dan ook dat kwaliteit van het onderwijs haar grootste zorg is.

Net als de arbeidshygiënisten, hebben ook de veiligheidskundigen hun eigen beroepsvereniging: de Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde (NVVK). De praktijk van de beroepsbeoefenaren laat echter zien dat veel veiligheidskundigen ook arbeidshygiënisch werk doen en omgekeerd. De laatste jaren werken de twee beroepsverenigingen dan ook in toenemende mate samen. Anders dan de NVVA heeft de NVVK níet te maken met een teruglopend ledenbestand. Integendeel, het aantal leden is de afgelopen jaren juist zeer sterk toegenomen.

Behoeftte aan specialisatie

Momenteel zijn er acht hogescholen in Nederland die een opleiding integrale veiligheid verzorgen. Deze IVK-opleidingen omvatten drie relevante domeinen: bedrijf, bestuur en maatschappij. Ze zijn echter zo breed, dat veel afgestudeerden weinig gericht werk kunnen vinden. Er is dan ook grote behoefte aan specialisatie in arbeidsveiligheid. Enkele IVK-opleidingen zijn daarom bezig het accent meer te verleggen naar fysieke veiligheid. Intussen trachten verschillende IVK'ers aan de slag te komen door na hun afstuderen alsnog de opleiding Hogere Veiligheidskunde te volgen.

Uit een marktonderzoek onder de beroepsbeoefenaren (veiligheidskundigen, arbeidshygiënist en arbeids- en organisatiedeskundigen) uit 2006 is gebleken, dat veiligheidskundigen behoefte hebben aan aanvullende arbeidshygiënische scholing en arbeidshygiënist aan veiligheidskundige scholing. Ook arbeids- en organisatiedeskundigen hebben aangegeven meer scholing te willen volgen.

Versterken vakgebieden

Tot op heden is er echter nog weinig van de grond gekomen. Een oudere gedachte is om voor deze drie beroepsbeoefenaren (HVK'ers, AH'ers en A&O'ers) een gemeenschappelijk basisprogramma op te zetten, waarna men specialisatieblokken kan volgen. In dat basisprogramma komen thema's aan de orde als wet- en regelgeving, risicomanagement, risico-inventarisatie en -evaluatie, basiskennis van veiligheid, arbeidshygiëne en advies- en beïnvloedingsvaardigheden.

PHOV heeft dit nu geconcretiseerd in een basisprogramma zowel voor arbeidshygiënist als veiligheidskundige. Na het basisprogramma kan men kiezen voor een specialisatie als veiligheidskundige of arbeidshygiënist.

In de specialisatieblokken volgt dan verdieping op het gebied van veiligheidskunde of arbeidshygiëne. Achtereenvolgens kan men ook beide specialisaties volgen. Op deze manier kunnen de drie vakgebieden elkaar versterken en kan in de opleiding de kwaliteit van de kennis beter worden gewaarborgd.

Maar is de cursist al arbeidshygiënist of veiligheidskundige, dan kan hij een verkort traject volgen om zich bij te scholen in de discipline die hij nog niet beheerst. Het is dan niet nodig om het gehele programma te volgen. Deze varianten zijn te volgen op Post-HBO, maar ook op middelbaar niveau. In een later stadium wil PHOV de A&O opleiding ook nog integreren.

PHOV biedt de volgende mogelijkheden:

27 september 2012	avondopleiding	Hogere Veiligheidskunde - Arbeidshygiëne
27 september 2012	avondopleiding	Arbeidshygiëne
27 september 2012	avondopleiding	Hogere Veiligheidskunde
9 oktober 2012	middag-avondopleiding	Specialisatie Arbeidshygiëne
28 november 2012	avondopleiding	Middelbare Veiligheidskunde - Middelbare Arbeidshygiëne
28 november 2012	avondopleiding	Middelbare Arbeidshygiëne
24 januari 2013	middag-avondopleiding	Specialisatie Hogere Veiligheidskunde
30 januari 2013	avondopleiding	Hogere Veiligheidskunde
30 januari 2013	avondopleiding	Hogere Veiligheidskunde - Arbeidshygiëne
30 januari 2013	avondopleiding	Arbeidshygiëne

Kijkt u voor meer informatie op <http://www.phov.nl/cursussen>.

Mogelijkheden genoeg om als arbeidshygiënist en veiligheidskundige verder aan uw kennisniveau te werken. Zoek dus niet langer, u heeft immers gevonden!

Wim van Alphen is directeur bij Stichting PHOV. www.phov.nl

